KAP. II

IN-NISĠA TAL-QUDDIESA, L-ELEMENTI U T-TAQSIMIET TAGĦHA

I. IN-NISĠA ĠENERALI TAL-QUDDIESA

7. Fil-Quddiesa jew Ikla tal-Mulej il-poplu ta' Alla jinġabar f'ġemgħa waħda, taħt il-presidenza tas-saċerdot f'isem Kristu, biex jiċċelebra t-tifkira tal-Mulej, jiġifieri s-sagrifiċċju ewkaristiku.[12] Kristu qalilna, "Fejn tnejn jew tlieta jkunu miġbura f'ismi, hekk inkun jien f'nofshom" (Mt 18, 20); din il-wegħda tgħodd wisq tajjeb għall-Knisja lokali miġbura ġemgħa waħda għall-Ewkaristija, għax fil-Quddiesa, li fiha jiġġedded dejjem is-Sagrifiċċju tas-Salib,[13] Kristu huwa preżenti realment: preżenti fl-istess ġemgħa li tinġabar f'ismu, preżenti fil-persuna tal-ministru tiegħu, preżenti fil-Kelma tiegħu ta' Alla li tixxandrilna, u fuq kollox preżenti l-ħin kollu bis-sustanza tiegħu fl-ispeċi ewkaristiċi.[14]

8. Il-Quddiesa b'xi mod fiha żewġ taqsimiet, jiġifieri, il-liturġija tal-kelma u l-liturġija ta' l-Ewkaristija. Dawn iż-żewġ taqsimiet huma tant minsuġa flimkien li bejniethom jagħmlu azzjoni waħda ta' qima.[15] Infatti fil-Quddiesa tithejja l-mejda sew tal-kelma ta' Alla sew tal-Ġisem ta' Kristu, u minnha l-fidili jieħdu t-tagħlim u l-ikel tagħhom.[16] Barra minn dawn it-taqsimiet hemm ukoll riti għall-bidu taċ-ċelebrazzjoni u riti oħra għall-egħluq.

II. L-ELEMENTI DIVERSI TAL-QUDDIESA

Il-qari u t-tifsir tal-kelma ta' Alla

9. Hija u tinqara l-Iskrittura mqaddsa fil-Knisja Alla nnifsu jkun ikellem lill-poplu tiegħu, u Kristu jkun preżenti fil-kelma tiegħu u jxandar il-Bxara t-tajba.

Għalhekk il-qari tal-kelma ta' Alla hu wieħed mill-aqwa elementi tal-liturġija, u kulħadd għandu jisimgħu bil-qima. Permezz tal-qari mill-Iskrittura mqaddsa Alla jxandar il-kelma tiegħu lill-bnedmin ta' kull żmien, u b'mod li kulħadd jista' jifhmu. Iżda dan ix-xandir jagħti frott iżjed bit-tifsir ħaj tal-kelma ta' Alla, jiġifieri bl-omilija bħala parti mill-azzjoni liturġika.[17]

It-talbiet u t-taqsimiet li jmissu lis-saċerdot

10. Fost it-taqsimiet li għandhom isiru mis-saċerdot tiġi qabel kollox it-Talba Ewkaristika, li hi l-qofol taċ-ċelebrazzjoni kollha. It-talbiet tal-kolletta, fuq l-offerti u ta' wara t-tqarbin igħidhom ukoll is-saċerdot, li jippresiedi fuq il-ġemgħa f'isem Kristu, u hu jagħmilhom lil Alla f'isem il-poplu kollu u f'isem dawk kollha li jkunu preżenti għaċ-ċelebrazzjoni.[18] Dawn it-talbiet, għalhekk, jissejħu bil-ħaqq kollu "talbiet presidenzjali."

11. Huwa uffiċċju wkoll tas-saċerdot, bħala president tal-ġemgħa, li jagħmel twissijiet, igħid il-formoli tal-bidu u ta' l-egħluq tar-rit, ixandar il-kelma ta' Alla, u jagħti l-barka ta' l-aħħar. Barra minn dan, qabel ma tibda ċ-ċelebrazzjoni, jista' wkoll igħid kelmtejn qsar lill-fidili biex idaħħalhom fl-ispirtu liturġiku tal-Quddiesa tal-ġurnata; u l-istess jista' jagħmel qabel kull qari fil-liturġija tal-kelma, qabel il-prefazju fit-Talba Ewkaristika, u qabel ir-riti ta' l-egħluq.

12. Il-partijiet "presidenzjali" jitolbu minnhom infushom li jingħadu b'leħen ċar u jinstemgħu sewwa, u li kulħadd joqgħod jismagħhom bil-ġabra.[19]. Għalhekk, waqt li s-saċerdot ikun igħid dawn il-partijiet ma jsirx talb jew kant ieħor, anqas ma jindaqq l-orgni jew strumenti oħra tal-mużika.

13. Iżda s-saċerdot ma jitlobx biss bħala president f'isem il-ġemgħa; xi drabi jitlob ukoll għall-ħtiġijiet tiegħu nnifsu, biex jaqdi dejjem aħjar u bil-qdusija l-ministeru tiegħu. Talbiet bħal dawn igħidhom minn taħt l-ilsien.

Formoli oħra fiċ-ċelebrazzjoni

14. Billi ċ-ċelebrazzjoni tal-Quddiesa għandha minnha nfisha karattru "komunitarju".[20] l-akklamazzjonijiet u d-djalogi bejn is-saċerdot u l-ġemgħa għandhom qawwa kbira;[21] għax dawn mhux biss huma sinjali esterni li ċ-ċelebrazzjoni qiegħda

ssir bħala azzjoni komunitarja, iżda wkoll iqanqlu u jġibu tabilħaqq il-għaqda bejn is-saċerdot u l-poplu.

15. L-akklamazzjonijiet u t-tweġib tal-fidili għat-tislim u t-talb tas-saċerdot, huma parti mis-sehem attiv tal-poplu; f'kull ċelebrazzjoni tal-Quddiesa, issir kif issir, il-fidili miġbura għandhom jagħmlu din il-parti tagħhom, ħalli b'hekk juru ċar li dik hija azzjoni tal-ġemgħa kollha kemm hi u jagħtuha ċerta ħajja.[22]

16. Hemm partijiet oħrajn li jiswew ħafna biex juru u jgħinu s-sehem attiv tal-fidili għas-tislim u t-talb tas-saċerdot, huzjali, il-Kredu, it-talba tal-fidili u l-Missierna; dawn jingħadu mill-ġemgħa kollha flimkien.

17. Dwar formoli oħra:

a) xi wħud jagħmlu rit jew att għalih, bħalma huma l-Glorja, is-salm responsorjali, il-Qaddis, l-akklamazzjonijiet ta' l-anamnesi, u l-kant ta' wara t-tqarbin.

b) oħrajn qegħdin biex isieħbu xi rit, bħalma huma l-kant ta' l-introjtu u l-offertorju, il-Ħaruf t'Alla, u l-kant waqt it-tqarbin.

Kif jinqraw it-testi

18. Kemm is-saċerdot, kemm il-ministri u l-ġemgħa kollha, meta jkunu jgħidu dawk il-partijiet li għandhom jingħadu b'leħen ċar u għoli, il-mod kif igħiduhom għandu jkun jaqbel mas-sura naturali ta' l-istess test u maċ-ċirkustanzi l-oħra taċ-ċelebrazzjoni; jiġifieri, hemm differenza fil-mod kif tinqara lezzjoni, talba, twissija, akklamazzjoni, jew kant; u f'din il-ħaġa wieħed għandu jqis ukoll il-forma taċ-ċelebrazzjoni, is-solennità tal-ġemgħa, in-natura tal-lingwa tal-post, u l-karattru tal-poplu lokali.

L-importanza tal-kant

L-Appostlu jwissi lill-insara biex, waqt li jkunu miġmugħa bejniethom fl-istennija tal-Mulej qalb waħda flimkien ikantaw salmi, innijiet u kantiċi spiritwali (ara Kol 3, 16); għax il-kant jixhed il-ferħ tal-qalb (ara Atti 2, 46). Sewwa jgħid Santu Wistin li "min iħobb, ikanta;"[23] u fl-antik kienu jgħidu li "min ikanta sewwa jkun jitlob doppjament."

Għalhekk tingħata importanza kbira lill-użu tal-kant fiċ-ċelebrazzjonijiet, u jsir skond il-karatteristiċi popolari u l-kapaċità ta' kull ġemgħa. Dan, iżda, ma jfissirx li għandu bilfors jitkanta dak kollu li hu mniżżel għall-kant.

Jekk għall-kant jintgħażlu xi biċċiet biss, wieħed għandu jagħżel dawk li huma l-aqwa fl-importanza tagħhom, fuq kollox il-partijiet li jmisshom jitkantaw mis-saċerdot jew mill-ministri bit-tweġib tal-poplu, jew mis-saċerdot u l-poplu flimkien.[24]

U billi sikwit ikun hemm okkażjonijiet meta l-fidili jinġemgħu flimkien minn diversi pajjiżi, jaqbel li jkunu jafu jkantaw flimkien bil-latin, fuq melodiji ħfief, għall-inqas xi wħud mill-partijiet ta' l-Ordinarju, l-aktar il-Kredu u l-Missierna.[25]

Il-ġesti u l-qagħda tal-fidili

20. Dawk li jieħdu sehem fiċ-ċelebrazzjoni għandhom iġibu ruħhom ilkoll xorta waħda f'dik li hi pożizzjoni, għax dan huwa sinjal kemm tal-għaqda tal-fidili miġbura f'ġemgħa waħda kif ukoll tad-dispożizzjoni spiritwali tagħhom; u bis-saħħa ta' din l-uniformità jitħeġġu iżjed fis-sehem li jkunu jieħdu.[26].

21. Biex ikun hemm l-uniformità f'kollox, il-fidili jobdu t-twissijiet li jsiru mid-djaknu jew mis-saċerdot jew minn ministru ieħor matul iċ-ċelebrazzjoni. Barra minn dan, fil-Quddies kollu, sa fejn ma jingħadx mod ieħor, il-fidili jżommu dawn il-pożizzjonijiet:

a) *bilwieqfa:* mill-bidu tal-kant ta' l-introjtu, jew minn xħin is-saċerdot ikun riesaq lejn l-altar, sa l-Amen ta' wara l-kolletta; waqt l-Hallelujah qabel l-Evanġelju; waqt li jkun jinqara l-Evanġelju; fil-Kredu u t-Talba tal-fidili; u mit-talba fuq l-offerti sa l-aħħar tal-Quddiesa, barra xi ħinijiet li se jissemmew hawn taħt;

b) *bilqiegħda:* waqt il-qari tal-lezzjonijiet ta' qabel l-Evanġelju; fis-salm responsorjali; fl-omilija; minn xħin tispiċċa t-Talba tal-fidili sa xħin tkun se tibda t-talba fuq l-offerti; u, jekk ikun il-każ, waqt is-skiet li jinżamm wara t-Tqarbin.

ċ) *għarkobbtejhom:* waqt il-konsagrazzjoni, sakemm ma jkollhomx xi jfixkilhom, bħal nuqqas ta' wisa' jew ir-rassa tan-nies jew raġuni oħra tajba.

Il-Konferenzi Episkopali jistgħu jagħmlu xi tibdil fil-punti msemmija f'dan in-numru u jadattawhom skond id-drawwiet lokali;[27] imma joqogħdu attenti biex dawn l-adattamenti jkunu jaqblu mas-sens u l-karattru ta' kull parti taċ-ċelebrazzjoni.

22. Ma' dan li għidna nżidu wkoll il-mod kif il-fidili jġibu ruħhom waqt li s-saċerdot ikun riesaq lejn l-altar, waqt li jkunu jittellgħu l-offerti, u waqt li l-fidili jersqu għat-tqarbin. Dawn l-azzjonijiet għandhom isiru kif jixraq, kull waħda minnhom bil-kant proprju tagħha, skond ir-regoli mogħtija għalihom.

Is-skiet

23. Is-skiet qaddis ukoll huwa parti miċċelebrazzjoni, u għandu jinżamm f'ħinu u f'waqtu.[28] Il-ħsieb tiegħu hu marbut maċċirkustanza li fih jinżamm ;jiġifieri, waqt l-att penitenzjali u wara kull sejħa għattalb, kulħadd jinġabar ftit fih innifsu; wara l-qari tal-lezzjonijiet u l-omilija, wieħed jieqaf ftit jaħseb fuq li jkun sema'; wara t-tqarbin, kulħadd fis-skiet ta' qalbu jfaħħar u jitlob lil Alla.

III. IT-TAQSIMIET TAL-QUDDIESA

A) Ir-riti tal-bidu

24. Qabel il-liturġija tal-kelma hemm taqsima li fiha karattru ta' bidu jew dħul jew thejjija. Din it-taqsima tiġbor fiha r-riti ta' l-introjtu, it-tislima taċ-ċelebrant, l-att penitenzjali, il-Mulej, ħniena, il-Glorja, u l-kolletta.

Dawn ir-riti jsiru biex il-fidili miġmugħa jingħaqdu qalb waħda bejniethom u jithejjew tajjeb ħalli jisimgħu l-kelma ta' Alla u jiċċelebraw l-Ewkaristija kif jixraq.

L-introjtu

25. Wara li l-poplu jinġema', huwa u dieħel is-saċerdot mal-ministri, jibda l-kant ta' l-introjtu. Dan il-kant isir biex jiftaħ iċ-ċelebrazzjoni, igħin lill-fidili ħalli jingħaqdu bejniethom, ifakkarhom fil-misteru li jkunu se jiċċelebraw skond iż-żmien liturġiku jew il-festa li tkun, u biex ukoll isieħeb il-proċessjoni tas-saċerdot u l-ministri lejn l-altar.

26. Dan il-kant isir versett mill-grupp tal-kant jew mill-kantur waħdu u versett mill-poplu, jew jitkanta kollu mill-poplu, jew mill-grupp tal-kant. Tista' titkanta l-antifona ta' l-introjtu, mill-Gradwal Ruman jew mill-grupp tal-kant. Tista' titkanta l-kant ieħor xieraq u adatt għaċ-ċirkustanza tal-ħin u taż-żmien liturġiku jew festa; it-test tiegħu jrid ikun approvat mill-Konferenza Episkopali.

Jekk għall-introjtu ma jsirx kant, tingħad l-antifona tiegħu mill-Missal. Din tista' tingħad mill-fidili kollha flimkien, jew minn xi wħud minnhom biss, jew millettur waħdu; jekk ma jkunx hemm min igħidha, igħidha s-saċerdot stess wara li jsellem lill-poplu.

It-tislima lill-altar u lill-ġemgħa

27. Is-saċerdot u l-ministri, meta jaslu fuq il-presbiterju, isellmu lill-altar, u, bħala sinjal ta' ġieħ, jitilgħu jbusuh; imbagħad is-saċerdot jista 'jinċensah, skond iċ-ċirkustanzi.

28. Kif jispiċċa l-kant ta' l-introjtu, issaċerdot minn postu u l-ġemgħa kollha jroddu s-salib flimkien. Imbagħad is-saċerdot isellem lill-ġemgħa ħalli b'hekk jagħtiha sinjal tal-preżenza tal-Mulej fosthom. Permezz ta' din it-tislima u t-tweġiba tal-poplu, il-Knisja miġmugħa tkun tidher fil-misteru tagħha.

L-att penitenzjali

29. Wara t-tislima lill-poplu, is-saċerdot, jew ministru ieħor kapaċi, jista' jgħid kelmtejn fil-qosor biex idaħħal lill-fidili fl-ispirtu tal-Quddiesa tal-ġurnata. Imbagħad is-saċerdot jistieden għall-att penitenzjali; dan l-att isir mill-ġemgħa kollha flimkien bl-istqarrija ġenerali, u jagħlaq bl-assoluzzjoni tas-saċerdot.

Il-"Mulej, ħniena"

30. Wara l-att penitenzjali jingħad il-Mulej, ħniena, jekk ma jkunx intqal diġà fl-istess att penitenzjali. Fil-Mulej, ħniena l-fidili jsejħu lil Alla biex iħenn għalihom, u għalhekk ordinarjament għandu jingħad minn kulħadd, jiġifieri jieħdu sehem fih sew il-poplu u sew il-grupp tal-kant jew il-kantur.

Kull waħda mill-akklamazzjonijiet tal-Mulej, ħniena ordinarjament tingħad darbtejn; imma tista' wkoll tingħad aktar minn darbtejn, jew b'xi "tropo" qasir bejn l-akklamazzjonijiet kantati, jekk il-karattru ta' l-ilsien tal-post jew l-arti mużikali jew ċirkustanzi oħra jkunu jitolbu hekk.

Il-"Glorja"

31. Il-Glorja huwa innu antik u għażiż ħafna; bih il-Knisja, miġmugħa fl-Ispirtu s-Santu, tagħti glorja lil Alla l-Missier u lill-Ħaruf u titlobhom bl-umiltà. Dan l-innu jista' jitkanta kollu mill-ġemgħa tal-fidili, jew mill-grupp tal-kant biss, jew

versett il-poplu u versett il-grupp tal-kant. Meta ma jitkantax, jingħad minn kulħadd flimkien, jew versett minn naħa u versett mill-oħra.

Il-Glorja t'tkanta jew tingħad fil-Ħdud barra l-Avvent u r-Randan, fis-solennitajiet u l-festi, kif ukoll f'ċelebrazzjonijiet speċjali aktar solenni mis-soltu.

Il-Kolletta

32. Imbagħad is-saċerdot j'stieden lill-poplu għat-talb billi jgħidilhom Nitolbu; u kulħadd jingabar ftit fis-skiet, f'għaqda waħda mas-saċerdot, biex ilkoll iħossu li jinsabu quddiem Alla u fis-skiet ta' qalbhom juruh ix-xewqat tagħhom. Wara dan, is-saċerdot igħid it-talba, li soltu tissejjaħ "kolletta". Il-kolletta minnha nfisha tigbor fil-qosor il-ħsieb taċ-ċelebrazzjoni; permezz tagħha, il-Knisja tinqeda bi kliem is-saċerdot biex titlob lil Alla l-Missier bi Kristu fl-Ispirtu s-Santu.

Il-poplu jingħaqad qalb waħda fl-ispirtu tat-talba u jwieġeb Amen, biex juri li jkun qiegħed jaċċetta din it-talba u jagħmilha tiegħu.

Fil-Quddiesa ssir kolletta waħda biss; dan igħodd ukoll għat-talba fuq l-offerti u għat-talba wara t-tqarbin.

Il-kolletta tagħlaq bil-konklużjoni t-twila, jiġifieri:

jekk it-talb isir lill-Missier: B'Ibnek Ġesù Kristu Sidna, li hu Alla u miegħek igħix u jsaltan flimkien ma' l-Ispirtu s-Santu, għal dejjem ta' dejjem;

jekk it-talb isir lill-Missier, iżda fl-aħħar jissemma l-Iben: Li hu Alla, u miegħek igħix u jsaltan flimkien ma' l-Ispirtu s-Santu, għal dejjem ta' dejjem.

jekk it-talb isir lill-Iben: Int li int Alla, u tgħix u ssaltan ma' Alla l-Missier flimkien ma' l-Ispirtu s-Santu, għal dejjem ta' dejjem.

Iżda t-talba fuq l-offerti u t-talba wara t-tqarbin jagħalqu bil-konklużjoni l-qasira, jiġifieri:

jekk isiru lill-Missier: Bi Kristu Sidna;

jekk isiru lill-Missier, iżda fl-aħħar jissemma l-Iben: Li jgħix u jsaltan għal dejjem ta' dejjem.

jekk isiru lill-Iben: Int li tgħix u ssaltan għal dejjem ta' dejjem.

B) Il-liturġija tal-kelma

33. Il-lezzjonijiet bibliċi u l-biċċiet ta' bejniethom huma l-aqwa parti tal-liturġija tal-kelma. L-omilija, il-Kredu, u t-talba universali jew talba tal-fidili, igħinu biex il-liturġija tal-kelma tiftieħem aħjar u biex jagħalqu ċ-ċelebrazzjoni tagħha. B'dawn il-lezzjonijiet bibliċi, imfissra fl-omilija, Alla jkellem lill-poplu tiegħu,[29] jurih il-misteru tal-fidwa u s-salvazzjoni, u joffrilu ikel spiritwali; Kristu nnifsu jkun preżenti fost il-fidili bil-kelma tiegħu.[30] Permezz ta' dawn il-biċċiet li jingħadu jew jitkantaw bejn il-lezzjonijiet, il-poplu juri li qiegħed jaċċetta l-kelma ta' Alla; fil-Kredu, huwa jistqarr il-fidi sħiħa tiegħu f'din il-kelma; u, wara li bl-istess kelma jkun ħa l-ikel spiritwali tiegħu, huwa jdur lejn Alla fit-talba universali u jitlob għall-bżonnijiet tal-Knisja kollha u għas-salvazzjoni tad-dinja.

Il-lezzjonijiet bibliċi

34. Bil-qari mill-Bibbja l-Knisja tħejji l-mejda tal-kelma ta' Alla lil uliedha u tiftħilhom quddiemhom it-teżori ta' l-Iskrittura mqaddsa.[31] Skond it-tradizzjoni, il-qari tal-lezzjonijiet mhuwiex uffiċċju presidenzjali, iżda ministerjali; għalhekk ordinarjament jaqbel jekk l-Evanġelju jinqara mid-djaknu jew, fin-nuqqas tiegħu, minn presbiteru ieħor, filwaqt li l-lezzjonijiet l-oħra jinqraw mil-lettur. Jekk imbagħad ma jkunx hemm djaknu jew presbiteru ieħor, l-Evanġelju jinqara miċ-ċelebrant stess.[32]

35. Il-liturġija stess turina x'ġieħ kbir j'sthoqqlu l-qari ta' l-Evanġelju. Infatti hi stess troddlu ġieħ aqwa minn dak li tagħti lil-lezzjonijiet l-oħra, ġ'eh li hija turih b'dawn il-modi: a) il-ministru li jkun se jxandru jħejji ruħu għalih b'barka jew talba speċjali; b) il-fidili jqumu bilwieqfa biex jisimgħuh, u jwieġbu b'xi akklamazzjonijiet biex juru u jistqarru li Kristu jkun preżenti fosthom u qiegħed ikellimhom; u ċ) l-istess ktieb ta' l-Evanġelju jingħatawlu sinjali ta' ġieħ.

Il-kant bejn il-lezzjonijiet

36. Wara l-ewwel lezzjoni jiġi s-salm responsorjali, jew gradwal, li hu parti integrali mil-liturġija tal-kelma. Is-salm ordinarjament jittieħed mil-lezzjonarju, għax hemm rabta kbira bejn il-lezzjoni u s-salm magħżul għaliha, u għalhekk il-għażla tas-salm hija marbuta mal-lezzjonijiet. Madankollu, biex it-tweġib salmodiku jkun jista' jsir aktar bil-ħeffa mill-poplu, għar-responsorji u s-salmi ġew magħżula xi testi skond iż-żmien tas-sena u skond l-ordni tal-Qaddisin; dawn it-testi jistgħu jintużaw minflok it-test li jikkorrispondi għal-lezzjoni, kull meta s-salm jingħad kantat.

Il-kantur tas-salm, jew salmista, igħid il-versett tas-salm mill-ambone jew post ieħor xieraq, waqt li l-ġemgħa kollha tkun bilqiegħda tisma', anzi ordinarjament tagħmel ukoll il-parti tagħha billi tgħid ir-ritornell, sakemm is-salm ma jingħadx sħiħ mill-bidu sa l-aħħar, bla ritornell.

Jekk it-test jitkanta, jista' jintuża jew is-salm responsorjali mniżżel fil-lezzjonarju, jew il-gradwal mill-Gradwal Ruman, inkella s-salm responsorjali jew hallelujatiku mill-Gradwal sempliċi.

37. Wara t-tieni lezzjoni tiġi l-Hallelujah jew kant ieħor, kif jitlob iż-żmien liturġiku.

a) L-Hallelujah tidħol dejjem, barra r-Randan. Jibdieha kulħadd flimkien, jew il-grupp tal-kant biss, jew il-kantur waħdu, u, skond il-każ, tirripeti ruħha. Il-versett jittieħed mil-lezzjonarju jew mill-Gradwal.

b) Il-kant l-ieħor jikkonsisti fil-versett qabel l-Evanġelju, jew salm ieħor, jew tratt, kif jinstabu fil-lezzjonarju jew fil-Gradwal.

38. Meta qabel l-Evanġelju hemm lezzjoni waħda biss:

a) fiż-żmien li fih tingħad l-Hallelujah, jista' jintuża jew is-salm bir-ritornell Hallelujah, jew is-salm u l-Hallelujah bil-versett tagħha, jew is-salm responsorjali biss, jew l-Hallelujah biss.

b) fiż-żmien li fih l-Hallelujah ma tingħadx, jista' jintuża jew is-salm responsorjali jew il-versett qabel l-Evanġelju.

39. Is-salm ta' wara l-lezzjoni, jekk ma jitkantax, jinqara b'mod reċitativ; iżda l-Hallelujah u l-versett qabel l-Evanġelju, jekk ma jitkantawx, jistgħu jitħallew barra.

40. Is-sekwenza mhijiex obbligatorja ħlief fil-Għid il-Kbir u f'Għid il-Ħamsin.

L-omilija

41. L-omilija hi parti mil-Liturġija, irrikmandata ħafna mill-Knisja;[33] hija tagħti għajnuna meħtieġa lill-ħajja nisranija. Jinħtieġ li l-omilija tkun it-tifsir ta' xi aspett mil-lezzjonijiet bibliċi li jkunu għadhom kemm inqraw, jew minn test ieħor ta' l-Ordinarju jew tal-Proprju tal-Quddiesa tal-ġurnata; dan it-tifsir jingħata fid-dawl tal-misteru li jkun qiegħed jiġi iċċelebrat, jew skond il-bżonn pastorali tas-semmiegħa.[34]

42. Fil-Ħdud u l-festi ikkmandati l-omilija ssir f'kull Quddiesa li fiha jieħu sehem il-poplu; tajjeb li ssir ukoll fil-ġranet l-oħra, l-aktar matul l-Avvent u r-Randan u fi żmien il-Għid, kif ukoll f'festi u okkażjonijiet oħra li fihom il-frekwenza tannies fil-knisja tkun akbar mis-soltu.[36]

L-omilija ordinarjament jagħmilha ċ-ċelebrant stess.

Il-"Kredu"

43. Il-Kredu, jew stqarrija tal-fidi, fil-Quddiesa jingħad biex il-poplu juri li jrid jaċċetta u jwieġeb għall-kelma ta' Alla li jkun sema' fil-lezzjonijiet u tfissritlu bl-omilija, kif ukoll biex kulħadd jiftakar x'tgħallmu l-fidi qabel ma jibda jiċċelebra l-Ewkaristija.

44. Il-Kredu jingħad mis-saċerdot u l-poplu flimkien fil-Ħdud u s-sollennitajiet; jista' jingħad ukoll f'ċelebrazzjonijiet speċjali aktar solenni mis-soltu.

Jekk jitkanta, ordinarjament jitkanta minn kulħadd flimkien, jew versett minn naħa u versett mill-oħra.

It-talba tal-fidili

45. Fit-talba tal-fidili, jew talba universali, il-poplu jaqdi l-uffiċċju saċerdotali tiegħu u jitlob għall-bnedmin kollha. Jiswa ta' ġid jekk din it-talba tingħad ordinarjament fil-Quddies li fih jieħu sehem il-poplu, ħalli hekk issir talb għall-Knisja mqaddsa, għal dawk li għandhom is-setgħa jiggvernawna, għal dawk li jinsabu f'xi bżonn, għall-bnedmin kollha u għas-salvazzjoni tad-dinja.[36]

46. Is-sensiela ta' l-intenzjonijiet ordinarjament tintiseġ hekk:

a) għall-bżonnijiet tal-Knisja,

b) għal dawk li għandhom f'idejhom il-gvern tal-pajjiż u għas-salvazzjoni tad-dinja kollha,

ċ) għal dawk kollha li b'xi mod jew ieħor jinsabu f'xi hemm tal-ħajja,

d) għall-komunità tal-post.

F'ċelebrazzjonijiet partikulari, bħalma hi l-Griżma, jew iż-Żwieġ, jew Funeral, issensiela ta' l-intenzjonijiet jista' jkollha iżjed rabta ma' dik l-okkażjoni partikulari.

47. Id-daħla u l-egħluq tat-talba tal-fidili huma uffiċċju tas-saċerdot ċelebrant; għalhekk imiss lilu jistieden lill-fidili għaliha u jgħid it-talba ta' l-egħluq. Jaqbel jekk l-intenzjonijiet igħidhom id-djaknu jew il-kantur jew xi ħadd ieħor.[37] Wara kull in-

tenzjoni, il-poplu jwieġeb b'xi invokazzjoni minn kulħadd flimkien jew billi jinżamm ftit skiet.

Ċ) Il-liturġija ta' l-Ewkaristija

48. Fl-Ikla tiegħu ta' l-aħħar, Kristu waqqaf is-Sagrifiċċju jew l-Ikla tal-Għid. B'dan is-Sagrifiċċju, is-Sagrifiċċju tas-Salib isir dejjem preżenti fil-Knisja, billi s-saċerdot, f'isem Kristu Sidna, iġedded l-istess egħmil li l-Mulej innifsu għamel u ordna lid-dixxipli tiegħu biex jibqgħu jagħmluh b'tifkira tiegħu.[38]

Kristu ħa l-ħobż u l-kalċi, radd il-ħajr, qasam u ta lid-dixxipli tiegħu, u qal: Ħudu, kulu, ixorbu; dan huwa Ġismi; dan hu l-kalċi ta' Demmi. Agħmlu dan b'tifkira tiegħi. Għalhekk il-Knisja qassmet iċ-ċelebrazzjoni kollha tal-liturġija ewkaristika b'taqsimiet li jwieġbu għal dawn l-istess kelmiet u azzjonijiet ta' Kristu. Infatti:

1) Fit-thejjija ta' l-offerti, fuq l-altar jinġiebu l-ħobż u l-inbid bl-ilma, jiġifieri l-istess elementi li Kristu ħa f'idejh.

2) Fit-talba ewkaristika jintradd il-ħajr lil Alla għall-opra kollha tas-salvazzjoni, u l-offerti jsiru l-Ġisem u d-Demm ta' Kristu.

3) Il-qsim ta' ħobża waħda juri l-għaqda tal-fidili ħaġa waħda bejniethom, u fit-tqarbin il-fidili jirċievu l-Ġisem u d-Demm tal-Mulej xorta waħda kif għamlu l-Appostli minn idejn Kristu nnifsu.

It-thejjija ta' l-offerti

49. Il-liturġija ewkaristika tibda billi fuq l-artal jinġiebu l-offerti, li mbagħad bil-konsagrazzjoni jsiru l-Ġisem u d-Demm ta' Kristu.

L-ewwelnett jithejja l-altar, jew il-mejda tal-Mulej, li hi ċ-ċentru tal-liturġija ewkaristika kollha;[39] l-altar jithejja billi fuqu jitqiegħdu l-korporal, il-purifikatur, il-kalċi u l-missal.

Imbagħad jinġiebu l-offerti; xieraq ħafna li l-fidili stess jitilgħu bl-offerti tal-ħobż u ta' l-inbid u jippreżentawhom lis-saċerdot jew lid-djaknu; dawn joqogħdu f'xi mkien adatt biex jirċevuhom u mbagħad iqegħduhom fuq l-altar, waqt li jingħadu l-formoli ordnati għal dan ir-rit. Il-ħobż u l-inbid iddestinati għall-użu liturġiku l-fidili ma jagħtuhomx minn tagħhom kif kien isir fl-imgħoddi, madankollu r-rit tal-għotja tagħhom mill-fidili lis-saċerdot ma tilef xejn mill-qawwa u t-tifsira spiritwali tiegħu.

Jekk il-fidili joffru flus jew doni oħra, jew issir xi ġabra fil-knisja, dawn jittelgħu wkoll u jiġu aċċettati biex jingħataw lill-fqar jew jitħallew għall-bżonnijiet tal-knisja, u għalhekk jitqiegħdu f'post adatt barra mill-mejda ewkaristika.

50. Waqt il-proċessjoni bl-offerti jsir il-kant għall-offertorju, għallinqas sa ma l-offerti jitqiegħdu fuq l-altar. Ir-regoli tal-kant għall-introjtu (n. 26) igħoddu wkoll għall-kant ta' l-offertorju.

51. Wara li l-offerti jitqiegħdu fuq l-altar, is-saċerdot jista' jinċensa kemm lilhom u kemm lill-istess altar, biex hekk ifisser li l-offerta u t-talb tal-Knisja jitilgħu quddiem Alla bħala inċens ifuħ. Wara dan imbagħad id-djaknu jew ministru ieħor jista' jinċensa wkoll lis-saċerdot u lill-poplu.

52. Imbagħad is-saċerdot jaħsel idejh; dan ir-rit ifisser ix-xewqa tas-safa spiritwali.

53. Wara t-tqegħid ta' l-offerti fuq l-altar u wara r-riti li jsieħbu din l-azzjoni, is-saċerdot jistieden lill-fidili biex jitolbu flimkien miegħu u jgħid it-talba fuq l-offerti. Dan iservi bħala egħluq tat-thejjija ta' l-offerti u thejjija għat-Talba Ewkaristika.

It-Talba ewkaristika

54. Imbagħad tibda dik it-taqsima li hi ċ-ċentru u l-quċċata taċ-ċelebrazzjoni kollha, it-Talba ewkaristika, jiġifieri t-talba ta' radd il-ħajr u ta' tqaddis. Is-saċerdot jistieden lill-poplu biex kulħadd ierfa' qalbu lejn Alla bit-talb u r-radd ta' ħajr; huwa jsieħeb miegħu lill-ġemgħa kollha f'din it-talba li hu, f'isem il-għaqda kollha tal-fidili, jagħmel lil Alla l-Missier permezz ta' Ġesù Kristu. Is-sens ta' din it-talba hu li l-ġemgħa kollha tal-fidili tingħaqad ma' Kristu biex flimkien miegħu tfaħħar lil Alla għall-egħmejjel kbar tiegħu u toffrilu s-sagrifiċċju.

55. L-elementi l-kbar tat-Talba ewkaristika huma dawn li ġejjin:

a) Ir-radd il-ħajr (imfisser l-aktar fil-prefazju), meta s-saċerdot, f'isem il-poplu qaddis, isebbaħ lil Alla l-Missier u jiżżih ħajr għall-opra tas-salvazzjoni kollha kemm hi jew għal xi aspett partikulari tagħha, skond il-ħsieb tal-liturġija tal-ġurnata jew tal-festa jew taż-żmien li jaħbat.

b) L-akklamazzjoni, meta l-ġemgħa

kollha tingħaqad mal-qtajja' tas-sema u tfaħħar lil Alla Qaddis, Qaddis, Qaddis. Din l-akklamazzjoni, li hi parti mill-istess Talba ewkaristika, igħidha l-poplu kollu flimkien mas-saċerdot.

ċ) L-epiklesi, li biha l-Knisja tagħmel talb speċjali lil Alla biex bil-qawwa tiegħu jqaddes id-doni offerti lilu millbnedmin, ħalli jsiru għalina l-Ġisem u d-Demm ta' Kristu, u biex il-Vittma bla tebgħa, li l-fidili jirċievu fit-tqarbin, tkun ta' salvazzjoni għal kull min jieħu sehem minnha.

d) Ir-rakkont tat-twaqqif tas-sagrifiċċju u l-konsagrazzjoni, meta bl-istess kliem u egħmil ta' Kristu jiġġedded issagrifiċċju mwaqqaf minn Kristu nnifsu fl-Ikla tiegħu ta' l-aħħar, dak in-nhar li offra Ġismu u Demmu taħt ix-xbihat talħobż u ta' l-inbid, tahom lill-Appostli biex jieklu u jixorbu minnhom, u ordnalhom biex jibqgħu jagħmlu l-istess misteru f'kull żmien.

e) L-anamnesi, li biha l-Knisja, biex tobdi l-ordni li rċeviet minn għand il-Mulej permezz ta' l-Appostli, iġġedded it-tifkira ta' l-istess Kristu u, fuq kollox, tfakkar il-Passjoni mbierka, il-Qawmien glorjuż mill-imwiet u t-Tlugħ tiegħu fissema.

f) L-offerta, meta waqt din l-istess tifkira l-Knisja, u l-iżjed dik li tkun miġmugħa hemm f'dak il-ħin, toffri l-Vittma bla tebgħa lill-Missier fl-Ispirtu s-Santu. Iżda l-fehma tal-Knisja hi li l-fidili mhux biss joffru l-Vittma bla tebgħa, imma jitgħallmu wkoll joffru lilhom infushom lil Alla, biex permezz ta' Kristu, il-Medjatur tagħna, jingħaqdu dejjem iżjed fil-għaqda sħiħa ma' Alla u bejniethom, sakemm fl-aħħar Alla jsir kollox f'kollox.[40]

g) L-interċessjonijiet: dawn ifissru li ċ-ċelebrazzjoni ewkaristika hija azzjoni li ssir f'xirka waħda mal-Knisja kollha kemm hi, sew tas-sema u sew ta' l-art, u li l-offerta tas-sagrifiċċju ssir għall-istess Knisja u għall-membri kollha tagħha ħajjin u mejtin, għax ilkoll huma msejħa biex jieħdu sehem fil-fidwa u s-salvazzjoni li Ġesù Kristu kisbilhom bis-sagrifiċċju ta' Ġismu u Demmu.

h) Id-dossoloġija ta' l-aħħar, jiġifieri l-kelmiet li bihom, fl-aħħar tat-Talba ewkaristika, tingħata glorja lil Alla. L-akklamazzjoni tal-poplu ssaħħaħ u tagħlaq dan ir-rit ta' l-aħħar.

It-Talba ewkaristika trid li kulħadd joqgħod jismagħha bil-qima u fis-skiet, u li l-ġemgħa kollha tieħu sehem fiha permezz ta' l-akklamazzjonijiet maħsuba għalihom fl-istess rit.

Ir-rit tat-Tqarbin

56. Iċ-ċelebrazzjoni ewkaristika hija l-Ikla tal-Għid tal-Mulej. Għalhekk il-fidili mhejjija tajjeb ikunilhom ta' ġid jekk, skond il-kmandament tal-Mulej, jersqu jirċievu l-Ġisem u d-Demm tiegħu b'ikel spiritwali tagħhom[41] Hu għalhekk li jsir il-qsim tal-ħobż u r-riti l-oħra tat-tħejjija li bihom il-fidili jitressqu għat-Tqarbin. Dawn ir-riti huma:

a) Il-Missierna: hija t-talba tal-Mulej, u fiha nitolbu lil Alla biex jagħtina l-ħobż ta' kuljum, li lill-insara jfakkarhom fil-Ħobż ewkaristiku, u biex jaħfrilna dnubietna, ħalli l-ħwejjeġ qaddisa nirċevuhom tassew bil-qdusija. Is-saċerdot jistieden lill-fidili għal din it-talba u lkoll igħiduha flimkien miegħu; imbagħad hu waħdu jżid l-emboliżmu, li l-poplu jagħlaq bid-dossoloġija. L-emboliżmu huwa talba li tfisser aktar fit-tul l-aħħar talba tal-Missierna; fiha s-saċerdot jitlob biex il-ġemgħa kollha tal-fidili tkun meħlusa mis-setgħa tal-ħażin. L-istedina, it-talba stess, l-emboliżmu u d-dossoloġija ta' l-egħluq jistgħu jew jitkantaw jew jingħadu b'leħen ċar.

b) Imbagħad isir r-rit tal-paċi: il-fidili jitolbu lil Alla biex jagħti s-sliem u l-għaqda lill-Knisja u lill-familja kollha tal-bnedmin, u jagħtu lil xulxin sinjal ta' l-imħabba ta' bejniethom qabel ma jersqu biex jieħdu sehem flimkien minn ħobża waħda.

Il-Konferenzi Episkopali jiddeterminaw il-mod kif isir dan ir-rit tal-paċi, skond id-drawwa tal-post.

ċ) Il-qsim tal-ħobż: fi żmien l-Appostli, l-azzjoni ewkaristika kollha ħadet isimha mill-qsim tal-ħobż magħmul minn Kristu fl-Ikla tiegħu ta' l-aħħar; dan ir-rit ma jsirx biss biex sempliċement ikun inqasam il-ħobż, imma wkoll biex ifisser li aħna, għalkemm aħna ħafna, insiru ġisem wieħed meta fit-tqarbin naqsmu bejnietna l-ħobża waħda tal-ħajja, li hu Kristu (1 Kor. 10, 17).

d) L-immissjoni: iċ-ċelebrant jixħet biċċa mill-ostja fil-kalċi.

e) Il-Ħaruf t'Alla: waqt il-qsim tal-ħobż u l-immissjoni, il-grupp tal-kant jew il-kantur igħidu l-invokazzjoni Ħaruf t'Alla, u l-poplu jwieġeb. Ordinarjament din l-invokazzjoni titkanta jew tingħad b'leħen għoli, u tista' tibqa' tirripeti ruħha kemm ikun hemm bżonn sa ma jispiċċa r-rit tal-qsim tal-ħobż; fl-aħħar tagħlaq bil-kelmiet agħtina l-paċi

f) It-tħejjija privata tas-saċerdot: is-saċerdot iħejji ruħu b'talba waħdu minn taħt l-ilsien, biex it-tqarbina tiegħu bil-Ġisem u d-Demm ta' Kristu tkunlu ta' ġid.

Il-fidili jagħmlu bħalu u jitolbu fis-skiet.

g) Imbagħad is-saċerdot juri lill-fidili l-Ħobż ewkaristiku li bih ikunu se jitqarbnu u jistedinhom għall-mejda tal-Mulej; flimkien magħhom jagħmel att ta' umiltà, bi kliem meħud mill-Evanġelju.

h) Il-Knisja tixtieq ħafna li l-fidili jitqarbnu b'ostji ikkonsagrati fl-istess Quddiesa, ħalli jidher aħjar is-sinjal li t-tqarbina hi sehem mill-istess sagrifiċċju li jkun qiegħed jiġi iċċelebrat.[42]

i) Waqt it-tqarbin tas-saċerdot u l-fidili jsir il-kant tat-Tqarbin. Dan il-kant tal-fidili waqt it-tqarbin tagħhom ifisser li, bħalma huma magħquda leħen wieħed flimkien, hekk ukoll huma ruħ waħda bejniethom, u li b'qalbhom ferħana qegħdin iħossu iżjed li huma lkoll aħwa resqin flimkien biex jirċievu l-Ġisem ta' Kristu. Il-kant jibda meta jitqarben is-saċerdot, u jibqa' sejjer waqt it-tqarbin tal-fidili skond ma jitolbu ċ-ċirkostanzi. Jekk isir xi kant ieħor wara li jispiċċa t-tqarbin kollu, il-kant ta' waqt it-tqarbin jieqaf f'ħin adatt.

Tista' tintuża jew antifona mill-Gradwal Ruman, bis-salm tagħha jew mingħajru; jew l-antifona mill-Gradwal sempliċi, bis-salm tagħha; jew kant ieħor, approvat mill-Konferenza Episkopali. Dawn jitkantaw jew mill-grupp tal-kant weħidhom, inkella minn dan il-grupp jew mill-kantur flimkien mal-poplu.

Jekk ma jsirx kant, tingħad l-antifona tat-tqarbin li hemm fil-Missal; igħiduha l-fidili stess, jew xi wħud minnhom, jew il-lettur; jekk ma jgħidha ħadd minn dawn, jaqraha s-saċerdot stess wara li jitqarben, qabel ma jersaq iqarben lill-fidili.

j) Wara t-tqarbin ta' kulħadd, is-saċerdot u l-fidili jistgħu jagħmlu talba qasira fis-skiet ta' qalbhom. Jista' wkoll jitkanta minn kulħadd flimkien innu jew salm jew kant ieħor ta' tifħir.

k) Fit-Talba wara t-tqarbin is-saċerdot jitlob lil Alla biex ixerred fuq kulħadd il-ġid tal-misteru iċċelebrat. Il-poplu jingħaqad fehma waħda miegħu f'din it-talba u jwieġeb Amen.

D) Ir-rit ta' l-egħluq

57. Ir-rit ta' l-egħluq jitqassam hekk:

a) It-tislima u l-barka tas-saċerdot; f''xi granet u okkażjonijiet partikulari, il-barka tingħata skond formola aktar solenni, jew qabilha tingħad talba għall-poplu.

b) Il-liċenzjament: id-djaknu, jew is-saċerdot stess jekk ma jkunx hemm djaknu, jibgħat lil kulħadd fis-sliem biex il-fidili joħorġu u jingħataw għall-ħidma tajba tagħhom, u jfaħħru u jbierku lill-Mulej.